

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044)251-62-62, факс (044)520-03-23
E-mail: slg@amcu.gov.ua Web: http://www.amc.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032767

08.05.2019 № 128-29.1/02-5984

На № _____ від _____

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

щодо Проекту постанови

Розглянувши проект постанови КМУ «Про затвердження порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами та Порядку вибору організаторів аукціонів, уповноважених на організацію та проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами» (далі - Порядок проведення електронних аукціонів та Порядок вибору організаторів аукціонів), надісланий до Антимонопольного комітету України листом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 24.04.2019 № 01/29-4081 (вх. № 6-01/5052 від 25.04.2019), Комітет в межах повноважень повідомляє наступне.

Пунктом 3 Порядку проведення електронного аукціону передбачається можливість проведення одностороннього аукціону.

Зокрема, пунктом 3 Порядку визначено, що: **односторонній аукціон – аукціон, у торгах за яким може брати участь лише один продавець, що є ініціатором аукціону, та необмежена кількість покупців за умови дотримання ними вимог Регламенту аукціону; технологія проведення аукціону (на підвищення ціни, на зниження ціни, з уторговуванням ціни – з можливістю підвищення та зниження ціни) визначається аукціонним комітетом.**

Відповідно до пункту 12 Порядку, **стартова ціна розраховується продавцем самостійно та подається на погодження аукціонному комітету. Така стартова ціна не може перевищувати середньозважену ціну, що склалась за останню декаду на ринку «на добу наперед», яка передус даті оголошення аукціону.**

Комітет у своїх зверненнях до Міненерговугілля, НКРЕКП, КМУ (листи від 11.02.2019 № 128-08.4/02-1926, від 19.04.2018 № 128-29/02-4902 та від 03.08.2018 № 128-29/02-9886) (листи додаються) неодноразово висловлював застереження щодо того, що ринок генерації електричної енергії характеризується високим ступенем концентрації, та на ньому здійснюють діяльність суб'єкти господарювання, що мають структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища, а саме: ДП «НАЕК «Енергоатом» та група компаній ДТЕК. На сьогодні ринкова влада зазначених компаній стримується заходами адміністративного характеру, зокрема через державне регулювання ринку електричної енергії. У новій моделі ринку електричної енергії, яка відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» повинна бути

164932

впроваджена з 01.07.2019 року, державне регулювання буде послаблене, а в деяких сегментах ринку і зовсім зняте, а відтак, існує ймовірність, що ринкова влада зазначених суб'єктів господарювання може бути реалізована.

Враховуючи викладене, на думку Комітету, можливість проведення односторонніх аукціонів, які не передбачають конкуренцію з боку виробників та дають змогу продавцям самостійно визначати: тип графіку продажу, стартову ціну за 1 МВт*год, кількість лотів із зазначенням обсягу, період відпуску/відбору електричної енергії, проект двостороннього договору купівлі-продажу електричної енергії, ставку/розмір гарантійного внеску, як те передбачено пунктом 12 Проектом Порядку, за певних умов може стати підґрунтям для можливості суб'єктів господарювання, що мають ознаки монопольного (домінуючого становища) зловживати таким становищем, зокрема шляхом встановлення таких цін чи умов придбання/реалізації товарів, що були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

При цьому, можливість проведення одностороннього аукціону зменшує мотивацію для участі суб'єктів господарювання, які володіють суттєвими ринковими частками на ринку генерації електричної енергії у двосторонньому безперервному аукціоні, оскільки при проведенні одностороннього аукціону конкуренція між виробниками не відбувається, а електроенергія, що виробляється такими суб'єктами господарювання є необхідною для нормального функціонування ОЕС України.

Зазначене, за певних умов також може суперечити відповідним принципам проведення аукціонів, наведених у пункті 4 Порядку проведення електронних аукціонів, а саме, принципу добросовісної конкуренції та, як наслідок, може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на ринку двосторонніх договорів.

Таким чином, з метою недопущення можливих порушень законодавства про захист економічної конкуренції, пропонуємо наступне:

- з пункту 3 Проекту Порядку вилучити термін «односторонній аукціон»;
- з терміну «Електронний аукціон» пункту 3 Проекту Порядку - вилучити форму одностороннього аукціону,

та, відповідно, не передбачати іншими пунктами проекту Порядку проведення одностороннього аукціону.

Також пропонуємо передбачити технологію проведення електронного аукціону, яка б відповідала саме двосторонньому безперервному аукціону.

Враховуючи зазначене, на думку Комітету, зазначений проект постанови КМУ потребує доопрацювання.

Додатки: на 14 арк. в 1 прим.

Перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М.НІЖНИК

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 2019 р. №

Київ

Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами та Порядку вибору організаторів аукціонів, уповноважених на організацію та проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами

Відповідно до частини другої статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити такі, що додаються:

Порядок проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами.

Порядок вибору організаторів аукціонів, уповноважених на організацію та проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами.

2. Ця постанова набирає чинності з 1 травня 2019 року.

Прем'єр-міністр України

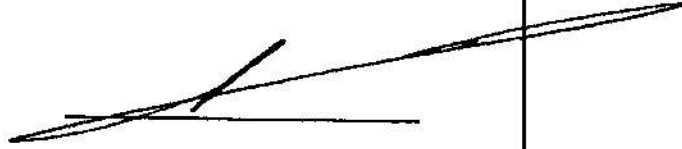
В. ГРОЙСМАН

із задоволенням

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ

підписання електронним підписом договорів купівлі-продажу електричної енергії визначається Регламентом аукціону;

11) організатор аукціону має право здійснювати контроль за виконанням договорів купівлі-продажу електричної енергії та представляти інтереси учасників аукціонів один перед одним, якщо це передбачено Регламентом аукціону.

із зауваженнями

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ

Комісія протягом одного робочого дня після затвердження такого рішення Міненергоругілля повідомляє про це організатора аукціону, відповідне рішення оприлюднюється на веб-сайті Міненерговугілля.

42. У разі прийняття рішення про позбавлення повноважень організатора аукціону, такий організатор аукціону зобов'язаний протягом 5 робочих днів з дня отримання повідомлення від комісії щодо позбавлення його повноважень організатора аукціону забезпечити:

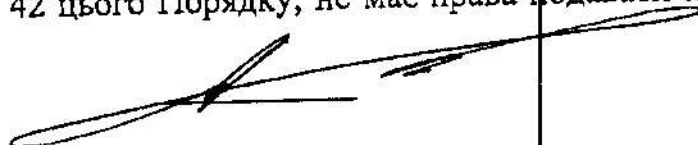
1) збереження даних, що містяться в електронній торговій системі (системах) із забезпеченням їх конфіденційності та цілісності;

2) передавання всієї інформації, що міститься в електронній торговій системі (системах) комісії або іншому організатору аукціону (на підставі рішення комісії) з дотриманням вимог законодавства;

3) завершення та закриття всіх розпочатих аукціонів;

4) закриття доступу до електронної торгової системи для здійснення продажу/купівлі електричної енергії у відповідності до Порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України.

43. Організатор аукціону, який не забезпечив виконання вимог, зазначених у пункті 42 цього Порядку, не має права подавати повторну заяву на конкурс.

із зауваженнями

Ю. ТЕРЕНТОВ

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044)251-62-62, факс (044)520-03-25
E-mail: sig@amcu.gov.ua Web: http://www.amcu.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032767

11.02.2019 № 128-08.4/02-1926

На № _____

від _____

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

Щодо Проекту постанови

Розглянувши проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами» (далі - Проект постанови), надісланий до Антимонопольного комітету України (далі - Комітет) листом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (далі - Міненерговугілля) від 05.02.2019 № 01/29-1234 (вх. від 05.02. № 6-01/1545) Комітет, в межах повноважень, надає наступні зауваження.

Щодо принципів ціноутворення та стану ринку.

Відповідно до частини другої статті 3 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі - Закон) функціонування ринку електричної енергії здійснюється, серед іншого, на принципах забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії, добросовісної конкуренції, рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії, недискримінаційного ціно- та тарифоутворення, що відображає економічно обґрунтовані витрати.

Відповідно до пункту 6 частини 2 статті 66 Закону виробники електричної енергії з державною часткою понад п'ятдесят відсотків повинні здійснювати продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до зазначеного, Міненерговугілля розробило порядок проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, який в тому числі, відповідно до пункту 3 визначає загальні принципи щодо проведення електронних аукціонів, зокрема, дотримання принципу добросовісної конкуренції.

При цьому, слід зазначити, що на сьогодні ринок генерації електричної енергії є високонцентрованим. На ринку генерації електричної енергії, із 406 виробників, що мають відповідні ліцензії на виробництво електричної енергії, 5 суб'єктів господарювання виробляють близько 95% всієї електричної енергії.

При цьому, сукупна частка Групи компаній ДТЕК та ДП «НАЕК «Енергоатом» становить близько 80 % від загального обсягу виробництва електричної енергії.

З урахуванням наведеного вище, Група компаній ДТЕК та ДП «НАЕК «Енергоатом» мають структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку генерації електричної енергії.

161335

Ринок генерації електричної енергії також характеризується як закритий ринок для імпортованої електричної енергії.

Ступінь відкритості ринку в 2017 році склав менше 1 %. При цьому закритість ринку полягає у наявності адміністративних бар'єрів, адже технічна можливість імпорту на сьогодні існує.

Щодо проекту постанови.

Пунктом 12 Проекту постанови зазначено, що з кожним організатором аукціону - переможцем конкурсу продавець укладає договір про організацію та проведення електронних аукціонів.

Пунктом 15 Проекту постанови передбачено, що продавець - виробник електричної енергії для проведення аукціону самостійно визначає, зокрема, наступне:

- 1) тип графіку продажу електричної енергії;
- 2) стартову ціну за 1 лот;
- 3) кількість лотів;
- 4) крок аукціону у грн./лот;
- 5) розмір гарантійного внеску.

Таким чином, пунктом 12 та пунктом 15 Проекту постанови передбачається наявність декількох електронних майданчиків, можливість продавцем самостійно під час проведення електронних аукціонів визначати стартові ціни лоту, кількість лотів, крок аукціону, розмір гарантійного внеску

Беручи до уваги умови в яких функціонує ринок електричної енергії, зазначене, за певних умов, може призвести до встановлення таких цін, які не можливо було б встановити за умов існування конкуренції на ринку.

Враховуючи зазначене, для забезпечення реальної збалансованості між попитом та пропозицією, для участі продавців та покупців на конкурентних засадах на ринку двосторонніх договорів, електронні аукціони повинні передбачати зокрема:

- дотримання принципу вільного ціноутворення, задля дотримання ринкових принципів ціноутворення, які в тому числі, передбачені Законом України «Про ринок електричної енергії»;
- розміщення «подрібнених» лотів, які дозволять залучити якомога більшу кількість потенційних покупців, та як наслідок, підсилити конкуренцію з боку покупців;
- єдиний торговий майданчик для усіх продавців/покупців електроенергії за для максимізації попиту та пропозиції з метою створення сприятливих умов для конкуренції;
- конфіденційність учасників аукціонів, задля мінімізування ризиків антиконкурентної узгодженої поведінки між учасниками.

Таким чином, на думку Комітету, при виконанні вищезазначених умов, ціна електричної енергії, яка буде встановлена на ринку двосторонніх договорів при проведенні електронних аукціонів, буде такою, що сформулась в умовах вільної конкуренції.

Отже, такий порядок проведення електронних аукціонів має передбачати торгівлю електричною енергією на єдиному електронному майданчику, торгівлю дрібними лотами із одночасним дотриманням принципу анонімності, а також можливість участі у електронних аукціонах підприємств недержавної форми власності та іноземних трейдерів.

Про зазначене, Комітет вказав у рекомендаціях надісланих Міненерговугілля листом від 19.04.2018 № 128-29/02-4902 та у пропозиціях Міненерговугілля, НКРЕКП та КМУ листом від 03.08.2018 № 128-29/02-9886 (копії листів додаються).

Разом з тим, відповідно до пункту 5 Проекту постанови до складу аукціонного комітету обов'язково включаються по одному представнику з Міненерговугілля, НКРЕКП, АМКУ за згодою та представника продавця.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

При цьому, відповідно до статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Антимонопольний комітет України є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель.

Основними завданнями Комітету, згідно із статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині, зокрема, здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції Комітет має, зокрема, такі повноваження:

- розглядати заяви і справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та проводити розслідування за цими заявами і справами;
- розглядати справи про адміністративні правопорушення, приймати постанови та перевіряти їх законність та обґрунтованість;
- перевіряти суб'єкти господарювання, об'єднання, органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю щодо дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції та під час проведення розслідувань за заявами і справами про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Разом з тим, згідно зі статтею 20 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані погоджувати з Антимонопольним комітетом України, його територіальними відділеннями проекти нормативно-правових актів та інших рішень, які можуть вплинути на конкуренцію, зокрема щодо створення суб'єктів господарювання, встановлення і зміни правил їх поведінки на ринку, або такі, що можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції на відповідних ринках.

Водночас, згідно з частиною другою статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» правила ринку, правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, кодекси системи передачі та систем розподілу, кодекс комерційного обліку, правила роздрібного ринку, інші нормативно-правові акти та рішення, що можуть вплинути на конкуренцію, підлягають погодженню з Комітетом.

Відповідно до наведеного, органи Комітету взаємодіючи з органами влади, органами місцевого самоврядування, органами адміністративно-господарського управління та контролю, опрацьовують в межах повноважень, проекти нормативно-правових актів, які мають вплив на конкуренцію.

Таким чином, з урахуванням зазначеного, участь представника Комітету у складі аукціонного комітету та/або прийняття відповідних рішень у складі аукціонного

комітету, виходить за межі повноважень Комітету. У зв'язку з чим, пропонуємо включити представника Антимонопольного комітету України у запропонованому Проектом постанови складу аукціонного комітету з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами на аукціонах.

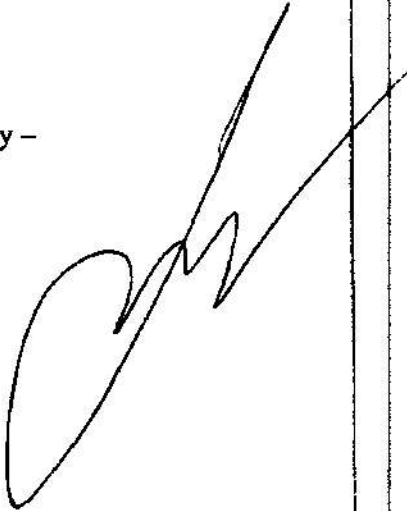
Одночасно звертаємо увагу, що пункт 5 Проекту постанови передбачає конкретного продавця, який зможе входити до складу аукціонного комітету.

При цьому, одночасна участь суб'єкта господарювання як продавця та представника аукціонного комітету, за певних умов, може призвести до спотворення електронних торгів.

Враховуючи зазначене, Проект постанови потребує дослідження, в тому числі, з урахуванням пропозицій від 19.04.2018 № 128-29/02-4902 та рекомендацій Комітету від № 03.08.2018 № 128-29/02-9886.

Додатки: на 9 арк. в 1 прим.

Перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М. НИЖНИК

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, факс (044) 520-03-25
E-mail: slg@amcu.gov.ua Web: http://www.amc.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032767

02.08.2018 № 128-09/22-9886 На № _____ від _____

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сфері
енергетики та комунальних
послуг

Кабінет Міністрів України

Щодо здійснення заходів
спрямованих на запровадження
біржової торгівлі електроенергією

Законом України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) передбачено, що з липня 2019 року торгівля електроенергією в Україні має відбуватися на ринкових засадах. При цьому відповідно до частини другої статті 3 Закону функціонування ринку електричної енергії має здійснюватися на принципах добросовісної конкуренції, забезпечення балансу між попитом та пропозицією електричної енергії, рівності прав на продаж та купівлю електричної енергії.

На сьогодні ринок генерації електричної енергії є високонцентрованим. Основними суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на цьому ринку, є ДП «НАЕК «Енергоатом», ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ПАТ «ДТЕК Західенерго» (надалі - Група компаній ДТЕК) та ПрАТ «Укргідроенерго», сукупна частка на ринку яких перевищує 85 %. При цьому частка ДП «НАЕК «Енергоатом» складає 57 відсотків, частка Групи компаній ДТЕК складає понад 25% ринку генерації електричної енергії. Сукупна частка державних компаній (ДП «НАЕК «Енергоатом», ПАТ «Центренерго» та ПрАТ «Укргідроенерго») складає понад 65% на ринку генерації електричної енергії.

Схожа структура ринку ймовірно зберігатиметься і на початку запровадження повномасштабного ринку електроенергії. Такий розподіл часток на ринку створює передумови для монополізації ринку окремими виробниками електроенергії та є підґрунтям для вчинення антиконкурентних узгоджених дій в новій моделі ринку електроенергії, в тому числі шляхом встановлення необґрунтовано завищених цін на електроенергію та/або створення штучного дефіциту та, як наслідок, необґрунтованого зростання цін на електроенергію тощо.

Разом з тим, як свідчать результати проведеного Комітетом дослідження, обсяги споживання електричної енергії складають лише третину від встановленої потужності генеруючих підприємств. Наявний профіцит генеруючих потужностей може бути вагомим передумовою для запровадження жорсткої конкуренції між виробниками електроенергії.

149158

З іншого боку структура потенційних покущів електроенергії також несе ризики в частині можливих порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Так, відповідно до Закону постачальники універсальних послуг (надалі - ПУП) здійснюватимуть постачання електроенергії побутовим та малим не побутовим споживачам за цінами, що формуються ними відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включатимуть, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії. Згідно із Законом (стаття 63) постачальники універсальних послуг не мають права відмовити побутовим та не побутовим споживачам в укладенні договору постачання електроенергії і протягом певного періоду з моменту запровадження повномасштабного ринку електроенергії матимуть ознаки таких, що займають монополіне (домінуюче) становище на ринку.

Крім цього оператори систем розподілу та системи передачі також купуватимуть електроенергію на ринку (на компенсацію власних втрат в мережах), вартість якої включатиметься до тарифів зазначених суб'єктів природних монополій.

За експертними оцінками сукупний обсяг придбаної електроенергії постачальниками універсальних послуг, а також операторами систем розподілу та системи передачі складатиме близько **30 відсотків** від обсягу ринку електроенергії.

При цьому ні постачальники універсальних послуг, ні оператори систем розподілу та системи передачі не матимуть жодних економічних стимулів для придбання електроенергії за найнижчою ціною. І, навіть, навпаки, така структура ринку може спонукати їх до придбання електроенергії за необгрунтовано завищеними цінами, в тому числі і внаслідок вчинення антиконкурентних узгоджених дій з продавцями електроенергії, та відповідно до стрімкого й необгрунтованого зростання цін на електроенергію для населення та інших категорій споживачів.

Відтак сьогодні, в період трансформації ринків електричної енергії та переході на нову модель ринку, одним із найважливіших завдань, на думку Комітету, є створення таких «правил гри» на ринку, які б усунули підґрунтя для монополізації ринку, дозволили б запровадити реальну конкуренцію, та мінімізували можливість для вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринку як з боку виробників, так і з боку постачальників електроенергії.

Враховуючи умови, в яких функціонує ринок генерації електроенергії, та враховуючи кращі Європейські практики, оптимальним механізмом, який дозволив би запровадити конкуренцію на оптовому ринку електроенергії України, є запровадження **біржової торгівлі електроенергією на ринку електричної енергії**.

На думку Комітету, саме біржові торги здатні забезпечити реалізацію принципу функціонування ринку електричної енергії на конкурентних засадах, що передбачений Законом та не допустити можливі порушення законодавства про захист економічної конкуренції, насамперед з боку ДП «НАЕК «Енергоатом», групи ДТЕК, ПУП та інших учасників ринку.

При цьому електронні біржові аукціони повинні бути запроваджені із одночасним дотриманням наступних принципів:

- **єдиний торговий майданчик для усіх продавців/покупців електроенергії;**
мета: максимізація попиту та пропозиції з метою створення сприятливих умов для конкуренції як серед виробників так і серед покупців.
- **організатор торгів повинен бути рівновіддаленим від усіх учасників купівлі-продажу електроенергії;**
мета: незацікавленість організатора торгів дозволить знизити ризики можливого маніпулювання ринком та можливого надання необгрунтованих переваг одним учасникам перед іншими;
- **конфіденційність (знеособлення) учасників торгів, як продавців, так і покупців;**

- мета:* торги повинні бути «закритими», тобто проводитись по біржовому принципу. Зазначене дозволить мінімізувати ризики антиконкурентної узгодженої поведінки між учасниками.
- розміщення «подрібнених» лотів задля можливості залучення більшої кількості учасників;
мета: «дрібні» лоти дозволять залучити якомога більшу кількість потенційних покупців та, як наслідок, підсилити конкуренцію з боку покупців.
 - максимальну інформованість учасників ринків про проведення біржових торгів;
мета: доступ до торгів усіх зацікавлених учасників (продавців/покупців) задля максимального збалансування попиту та пропозиції.
 - створення умов, за яких організатор торгів як торгова площадка буде незацікавлений у зміні (підвищенні) ціни;
мета: уникнення можливого маніпулювання ринком з боку організатора торгів;
 - дотримання принципу вільного ціноутворення;
мета: дотримання ринкових принципів ціноутворення, які, в тому числі, передбачені Законом України «Про ринок електричної енергії»;
 - торгівля стандартизованими продуктами (база, пік, не пік; доба, декілька діб, тиждень, місяць, квартал, рік)
мета: організована торгівля стандартизованими продуктами (база, пік, не пік тощо), а також можливість продажу електроенергії не тільки на добу наперед, а й на більш тривалий строк - на декілька днів / тиждень / квартал / рік наперед) дозволить збалансувати попит і пропозицію на ринку та знизить витрати учасників ринку на хеджування ризиків.

Одним з варіантів організації торгів електроенергією на зазначених принципах, на погляд Комітету, можуть бути біржові аукціони на платформі Оператора ринку. При цьому постачальники електроенергії, як потенційні споживачі, в тому числі ПУПи, а також трейдери та великі споживачі будуть зацікавлені придбавати електроенергію саме на таких організованих торгах, а продавці – відповідно продати якомога більший обсяг виробленої електроенергії. Це, в свою чергу, сприятиме забезпеченню ліквідності ринку електричної енергії, здійснення розрахунків за електроенергію своєчасного та в повному обсязі, підтримання балансу між попитом та пропозицією, а також забезпечить реальну конкуренцію на ринку електроенергії. Як наслідок, виробники електроенергії змушені будуть знижувати ціну на свої продукти з метою забезпечення можливості реалізувати якомога більший обсяг електроенергії, що забезпечуватиме об'єктивні цінові сигнали як для виробників так і споживачів електроенергії.

Відповідно до частини другої статті 6 Закону до основних завдань Регулятора належить розвиток конкуренції та створення передумов для отримання покупцями економічних вигод від ефективного функціонування ринку електричної енергії шляхом сприяння конкуренції на ринку електричної енергії та реалізації дієвих механізмів захисту прав споживачів. Відповідно до частини третьої статті 6 Закону до повноважень Регулятора належить затвердження Правил ринку, Правил ринку на добу наперед та внутрішньодобового ринку. Статтею 19 Закону визначено, що з метою підтримання балансу між попитом і пропозицією на електричну енергію Правила ринку, Правила ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку мають створювати умови для забезпечення об'єктивних цінових сигналів для виробників та споживачів електроенергії.

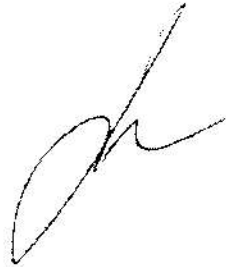
Відповідно до статті 66 Закону виробники електричної енергії - державні підприємства здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи вищевикладене, з метою запровадження конкуренції на ринку електроенергії та недопущення створення умов для вчинення порушень законодавства про

захист економічної конкуренції, керуючись статтею 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» пропонуємо:

1. Міністерству енергетики та вугільної промисловості України -
 - 1.1. Врахувати викладені пропозиції Комітету при розробці проекту Постанови Кабінету Міністрів України про затвердження порядку проведення електронних аукціонів з продажу електричної енергії на ринку двосторонніх договорів.
 - 1.2. За необхідності ініціювати внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо впровадження організованої торгівлі електроенергією та стандартизованими продуктами, які будуть продаватися на ринку двосторонніх договорів, на ринку на добу наперед на більш тривалій строк для всіх учасників ринку незалежно від форми власності.
2. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг - внести зміни до Постанови НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 «Про затвердження Правил ринку» та Постанови НКРЕКП від 14.03.2018 № 308 «Про затвердження Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку»:
 - 2.1. Передбачивши проведення організованої торгівлі у вигляді електронних біржових аукціонів стандартизованими продуктами (база, пік, не пік тощо), не тільки на добу наперед, а й на більш тривалій строк - на декілька днів/тиждень / квартал/ рік наперед.
 - 2.2. В частині механізму нарахування плати (доходу) Оператора ринку, створивши умови, за яких Оператор ринку як організатор торгів (торгова площадка) буде незацікавлений у зміні (підвищенні) ціни.

Перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М.НДЖНІК

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044)251-62-62, факс (044)520-03-25
E-mail: slg@amcu.gov.ua Web: <http://www.amcu.gov.ua> Код ЄДРПОУ 00032767

19.04.2018 № 28-29/02-4902

На №

від

Міністерство енергетики та
вугільної промисловості України

Щодо здійснення заходів спрямованих на
запровадження біржової торгівлі
електроенергією

На сьогодні ринок генерації електричної енергії є висококонцентрованим.

Основними суб'єктами господарювання, які здійснюють виробництво електричної енергії та її продаж в ОРЕ України є ДП «НАЕК «Енергоатом», ПАТ «Центренерго», ПАТ «Донбасенерго», ПАТ «Укргідроенерго», та ПАТ «ДТЕК Дніпроенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ПАТ «ДТЕК Західенерго», які пов'язані відносинами контролю та у розумінні статті 1 Закону України «про захист економічної конкуренції» є єдиним суб'єктом господарювання (далі – група компаній ДТЕК).

Частки суб'єктів господарювання (у відсотках %) на ринку генерації електричної енергії за 2013 – 2016 роки та січень – листопад 2017 року, розраховані відповідно до обсягу відпущеної в ОРЕ України електричної енергії наведені у Таблиці 1.

Таблиця 1

	2013	2014	2015	2016	Січень-листопад 2017
ДП «НАЕК»Енергоатом»	44	50	56	54	57
Група компаній ДТЕК	30	33	24	26	26
ПАТ «Центренерго»	7	7	5	6	4
ПАТ «Донбасенерго»	5	4	3	2	1
ПАТ «Укргідроенерго»	8	5	4	6	7
Інші	6	1	7	6	5
Всього	100	100	100	100	100

Сукупна частка Групи компаній ДТЕК та ДП «НАЕК «Енергоатом» становить близько 85 % від загального обсягу виробництва електричної енергії.

З урахуванням наведеного вище, Група компаній ДТЕК та ДП «НАЕК «Енергоатом» мають структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку генерації електричної енергії.

141784

Загальна установлена робоча потужність усіх електроустановок в Україні майже втричі перевищує обсяг попиту на електричну енергію протягом максимального споживання електричної енергії.

Таким чином, навіть у період коли існує максимальний попит на електричну енергію, у учасників ринку наявний значний обсяг вільної установленної робочої потужності. Обсяг вільної установленної робочої потужності визначає потенційно можливий додатковий обсяг виробництва електричної енергії, що є основою для формування конкурентних відносин на ринку генерації електричної енергії.

Відповідно до пункту 2 розділу XVII Закону України «Про ринок електричної енергії», нова модель ринку електричної енергії починає діяти з 1 липня 2019 року.

Також, Законом України «Про ринок електричної енергії» визначено, що учасники ринку електричної енергії провадять свою діяльність на ринку електричної енергії на договірних засадах.

Купівлю-продаж електричної енергії здійснюють виробники, електростачальники та трейдери, в тому числі і на ринку двосторонніх договорів.

При цьому, учасники ринку мають право вільно обирати контрагентів за двосторонніми договорами, укладати ці договори у довільній формі та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін з урахуванням обмежень, які, зокрема, визначені у пункті 6 частини 2 статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» у якій зазначено наступне.

Відповідно до пункту 6 частини 2 статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії», виробники електричної енергії - державні підприємства, а також господарські товариства, частка держави у статутному капіталі яких становить 50 відсотків та більше, господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) належать іншим господарським товариствам, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

З метою розвитку конкуренції, прозорого формування ринкової ціни на електричну енергію на ринку двосторонніх договорів, враховуючи кращі Європейські практики, доцільним є запровадження продажу електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних біржових аукціонах.

Біржова торгівля передбачає конфіденційність при участі у торгах та прозорість процесу торгів, на яких ціна визначається на основі співвідношення попиту та пропозиції.

У новій моделі ринку при запровадженні біржової торгівлі, для участі виробників та покупців на конкурентних засадах на ринку двосторонніх договорів, біржова торгівля повинна передбачати зокрема:

- певну періодичність біржових торгів;
- максимальну інформованість учасників ринків про проведення біржових торгів;
- розміщення «подрібнених» лотів, що надасть можливість залучити більшу кількість учасників;
- єдиний торговий майданчик для усіх виробників, задля збалансування попиту та пропозиції на ньому;
- конфіденційність.

З метою забезпечення реальної конкуренції та рівних умов доступу до біржових торгів та враховуючи те, що найбільші два суб'єкти ринку виробництва електричної енергії володіють часткою близько 85 % від усього виробництва електричної енергії, доцільно передбачити можливість доступу до біржових торгів усіх виробників електричної енергії не залежно від форми власності на одному електронному майданчику.

Враховуючи вище викладені умови, ціна електричної енергії яка буде встановлена на ринку двосторонніх договорів, за умови проведення біржової торгівлі, буде ринковою ціною, тобто такою, що сформувалась в умовах вільної конкуренції.

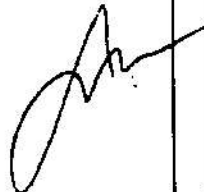
Відповідно до пункту 4 статті 5 Закону України «Про ринок електричної енергії» до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, у сфері електроенергетики належить, зокрема, формування та реалізація державної політики в електроенергетичному комплексі з урахуванням положень Енергетичної стратегії України.

Враховуючи викладене, з метою розвитку конкуренції на ринках електричної енергії, на підставі пункту 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» пропонуємо Міністерству енергетики та вугільної промисловості України:

розробити та внести, в установленому порядку, на затвердження Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України щодо запровадження біржової торгівлі електричною енергією з можливістю реалізації електроенергії на біржі не тільки підприємств, частка держави у статутному капіталі яких становить 50 %, а й інших учасників ринку електричної енергії.

Разом з тим, порядок має передбачати торгівлю електричною енергією на єдиному електронному майданчику, торгівлю дрібними лотами із одночасним дотриманням принципу анонімності, а також можливість участі у електронних біржових торгах підприємств недержавної форми власності та іноземних трейдерів.

Перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М.НІЖНІК